

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1SŽa/24/2012
Identifikačné číslo spisu:	7012200268
Dátum vydania rozhodnutia:	16.10.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:7012200268.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľky 1/: H. K. I. P., nar. XX.XX.XXXX, štátnej príslušnosti Turecko, kurdskej národnosti, toho času miesto pobytu Pobytový tábor Opatovská Nová Ves a navrhovateľky 2/: H. K. V., nar. XX.XX. XXXX, v H., F., štátnej príslušnosti Turecko, toho času miesto pobytu Pobytový tábor Opatovská Nová Ves, zastúpená navrhovateľkou 1/ - matkou H. K. I. P., obe zastúpené JUDr. Lenkou Čechovou Pisarčíkovou, právnu poradkyňou Spoločnosti ľudí dobrej vôle, Mäsiarska 13, 040 01 Košice, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, ul. Pivonková č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporcu zo dňa 03.02.2012, ČAS: MU-557-61/PO-Ž-2010 na odvolanie navrhovateľiek proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č.k. 5Saz 4/2012-30 zo dňa 19. júna 2012 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz 4/2012-30 zo dňa 19. júna 2012 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľkám 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Košiciach rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia potvrdil rozhodnutie č. ČAS: MU-557-61/PO-Ž-2010 zo dňa 03.02.2012, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl navrhovateľke H. K. I. P., ani jej maloletej dcére H. K. V. a súčasne podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle im neposkytol doplnkovú ochranu.

O trovách konania rozhodol tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal.

V dôvodoch rozsudku krajský súd uviedol, že odporca správne vyhodnotil výpoveď navrhovateľky v prvom rade o dôvodoch jej odchodu z krajiny pôvodu, s týmito sa zaoberal vo svojom rozhodnutí a náležite ich aj vyhodnotil v svojom rozhodnutí a právne správne posúdil. Skutočnosti uvádzané navrhovateľkou 1/ v priebehu celého azylového konania sa aj podľa krajského súdu javia ako neopodstatnené z hľadiska bezprostredného ohrozenia navrhovateľky 1/ a jej maloletej dcéry pri zotrvaní v krajine pôvodu a nasvedčujú iným pohnútkam navrhovateľky 1/ v žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, než aké sú dôvody na udelenie azylu podľa Ženevského dohovoru a potvrdzujú záver, že v jej prípade, a ani v prípade jej maloletej dcéry, nie sú splnené podmienky pre udelenie azylu podľa § 8 alebo § 10 zákona o azyle.

Krajský súd poukázal na to, že prenasledovanie musí v zmysle § 2 písm. d/ zákona o azyle spĺňať podmienku závažnosti a opakovanosti, čo sa v prípade navrhovateľky 1/ nepotvrdilo. Ak aj mala navrhovateľka 1/ subjektívne obavy, krajský súd uviedol, že tieto nemožno považovať za obavy, napĺňajúce vzhľadom na charakter ich závažnosti a opakovania stránku objektívnosti.

Odporca sa v svojom rozhodnutí zaoberal podmienkami, uvedenými v ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle a dospel podľa krajského súdu k správne právne záveru, že podľa ust. § 8 písm. a/ zákona o azyle ministerstvo udelí azyl iba tomu žiadateľovi, ktorý má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže, alebo nechce vrátiť do tohto štátu a obdobne nebolo tiež zistené, že by navrhovateľka bola prenasledovaná za uplatňovanie politických práv a slobôd v zmysle § 8 písm. b/ citovaného zákona. V podrobnostiach preto krajský súd odkázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu.

Krajský súd uviedol, že odporca sa v svojom rozhodnutí podrobne zaoberal zákonnými podmienkami reálnej hrozby vážneho bezprávia tak, ako je to uvedené v § 2 písm. f/ zákona o azyle.

Vyhodnotením týchto podmienok odporca po zvážení zisteného skutkového stavu nenašiel dôvod ani pre udelenie doplnkovej ochrany navrhovateľkám 1/ a 2/ podľa § 13a zákona o azyle, pretože nepovažoval dôvody navrhovateľky 1/, pre ktoré by v prípade návratu do krajiny pôvodu bola vystavená spolu s maloletou dcérou reálnej hrozbe vážneho bezprávia v zmysle § 2 písm. f/ zákona o azyle. Ohľadom odôvodnenia tohto výroku krajský súd odkázal v dôvodoch svojho rozsudku na odôvodnenie rozhodnutia odporcu.

Krajský súd poukázal na to, že odporca sa v svojom rozhodnutí tiež zaoberal možnosťou udelenia azylu z humanitných dôvodov v zmysle § 9 zákona o azyle a v tomto smere vykonal znalecké dokazovanie. Výsledky tohto znaleckého dokazovania potom konfrontoval so správami o krajine pôvodu a dospel k záveru neudelit' navrhovateľke 1/, ani jej maloletej dcére azyl z humanitných dôvodov. S týmto záverom odporcu sa krajský súd stotožnil.

Keďže odporca postupoval správne, v súlade so zákonom o azyle, keď podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle neudelil navrhovateľkám 1/ a 2/ azyl a neposkytol im ani doplnkovú ochranu podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle, rozhodnutie odporcu potvrdil.

II.

STRUČNÉ ZHRNUTIE ODVOLACÍCH DÔVODOV NAVRHOVATELIEK

Proti rozsudku krajského súdu podali prostredníctvom svojej zástupkyne navrhovateľky 1/ a 2/ odvolanie. V dôvodoch odvolania navrhovateľka 1/ uviedla, že požiadala o azyl z dôvodu obavy o svoj život v prípade zotrvania v Turecku. Zopakovala, že ako dôvody svojej žiadosti uviedla subjektívne problémy súvisiace s kurdskou národnosťou a politickými aktivitami v kudskej strane BDP jej manžela. Jej manžel bol zadržaný políciou, vypočúvaný a obvinený zo spolupráce s PKK. V dôsledku obvinení bol aj súdom v neprítomnosti odsúdený na 10 rokov trestu odňatia slobody. O odsudzujúcom rozsudku sa dozvedel od svojho právneho zástupcu. Po jeho vyhlásení sa skrýval a vybavoval si útek z Turecka a

preto tento rozsudok nemá k dispozícii. Nevie zabezpečiť ani kópiu rozsudku, lebo so svojim právnikom nie je v kontakte.

Navrhovateľka 1/ poukázala na to, že počas doplňujúceho pohovoru uviedla aj problémy s rodinou svojho manžela, ktorá nesúhlasila s ich sobášom. Jeho rodina ju tyranizovala a urážala, chcela docieľiť, aby sa s ňou manžel rozviedol a oženil sa s inou ženou.

Jej strach bol znásobený aj problémami jej manžela so štátnymi orgánmi kvôli podozreniam zo spolupráce s PKK, nakoľko v prípade jeho uväznenia by ju pred jeho rodinou už nemohol chrániť a ublížili by aj ich spoločnému dieťaťu.

Po strete s príslušníkmi polície kvôli manželovým problémom viackrát potratila, pričom túto výpoveď upresnila počas druhého doplňujúceho pohovoru.

Navrhovateľka 1/ upriamila pozornosť na správy o krajine pôvodu, z ktorých vyplýva, že postavenie Kurdov v Turecku napriek oficiálnym snahám stále nie je dobré. Turecko odmieta snahy predstaviteľov kurdskej menšiny o samostatnosť, naďalej sú diskriminovaní a pri prejavoch akejkoľvek snahy o zrovnoprávnenie čelia rôznym problémom. Oficiálne sú prijímané zákony a i opatrenia na podporu práv Kurdov, v praxi sú však len málokedy aplikované. V prípade jej návratu do krajiny pôvodu je jej život ako aj život jej rodiny skutočne ohrozený.

Z dostupných správ o Turecku, ktoré sú súčasťou spisu vyplýva, že postavenie kurdských žien v Turecku je zlé, domáce násilie nie je výnimkou.

Navrhovateľka 1/ poukázala na to, že sa dostala do konfliktu s príslušníkmi polície z dôvodu podozrenia zo spolupráce jej manžela s kurdskou stranou PKK. Pri prvom strete bola policajtom napadnutá, pričom v tom čase bola tehotná a následkom úderu do brucha policajtom, potratila. Neskôr bola počas zadržania políciou opäť kvôli aktivitám manžela znásilnená policajtom a následkom toho opäť potratila. Zavinením príslušníkov polície potratila, bola dokonca znásilnená, čo je v moslimskej kultúre veľký problém, nakoľko nielenže žena má problém sa s tým vyrovnáť, ale väčšinou má problém i s akceptáciou okolia, keďže rodina manžela ju často krát odvrhne.

V zmysle definície prenasledovania v zmysle zákona o azyle navrhovateľka 1/ vyjadrila presvedčenie, že spĺňa všetky podmienky prenasledovania, nakoľko bola vystavená fyzickému, psychickému a sexuálnemu násiliu, ktoré bolo vykonané príslušníkmi polície ako predstaviteľmi štátnej moci.

Poukázala na správy o krajine pôvodu, ktoré potvrdzujú, že páchanie násilia na ženách vrátane znásilnení je veľmi slabo vyšetrované, nie je vôľa stíhať páchatel'ov a kurdske ženy majú navyše ešte horšie postavenie ako ženy tureckej národnosti.

V dôsledku prežívania vnútorného pocitu hanby a strachu z odvrhnutia ako aj nedostatočnej právnej ochrany obetí znásilnenia, tieto problémy nemohla riešiť v rámci Turecka a jej manžel o jej znásilnení policajtom nevedel a ani dodnes nevie. Obava z možného zistenia tejto skutočnosti manželom je jedným z dôvodov, rýchlo sa zhoršujúceho jej psychického stavu.

Navrhovateľka 1/ odvolávajúc sa na znalecký posudok týkajúci sa posúdenia jej psychického stavu (znalkyňa PhDr. C. a MUDr. X.), vypracovaný v rámci vykonaného dokazovania, uviedla, že z posudku vyplýva, že nemá sklony k fabuláciám, teda v jej prípade je potrebné považovať skutočnosti ňou uvádzané za pravdivé.

Na základe uvedeného preto problémy jej manžela politického charakteru, ktoré boli dôvodom ich odchodu z krajiny pôvodu a následného podania žiadosti o azyl a rovnako aj skutočnosti spojené s konkrétnymi stretmi s políciou v Turecku treba považovať za dané.

Napriek skutočnostiam uvedeným v posudku, bola odporcom označená za nedôveryhodnú z dôvodu rozporov vo výpovediach ako aj z dôvodu postupného uvádzania nových skutočností, s čím sa stotožnil aj krajský súd.

Navrhovateľka pritom zdôraznila, že dôvody, pre ktoré neuviedla všetky skutočnosti relevantné z hľadiska rozhodovania o azyle hneď na prvom pohovore, vysvetlila. A preto nie je možné len z tohto dôvodu vyhodnotiť ju ako nedôveryhodnú, keď navyše v konaní pred odporcom bolo jednoznačne preukázané, že trpí závažnou psychickou poruchou.

Túto skutočnosť mal odporca zobrať do úvahy a drobné rozpory vo výpovediach zohľadniť práve touto okolnosťou.

Navrhovateľka 1/ s odkazom na citáciu § 13a/ zákona o azyle vyjadrila presvedčenie, že spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany, pretože vzhľadom na odsudzujúci rozsudok, ktorý bol vydaný v prípade jej manžela, je dôvodné sa domnievať, že po návrate do Turecka bude spolu s dcérou vystavená mučeniu alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu zo strany rodiny svojho manžela, nakoľko tento ju počas výkonu trestu nebude môcť ochrániť.

Túto jej obavu potvrdzuje aj skutočnosť, že keď bol manžel na vojne, rodina ju ponižovala, dokonca jej chcela zabrániť opustiť dom, a preto ju na niekoľko dní zamkli v dome.

Podľa navrhovateľky 1/ pri rozhodovaní o medzinárodnej ochrane treba brať do úvahy aj skutočnosť, že núteným návratom do Turecka bude ohrozený aj vývoj, zdravie a možno aj život maloletej dcéry v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa.

K neudeleniu azylu z humanitných dôvodov poukázala na to, že tieto nie sú taxatívne vymedzené, avšak v zmysle čl. 1 Nariadenia ministra vnútra SR č. 1 zo dňa 11.1.2007 za humanitné dôvody je potrebné považovať prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť. Navrhovateľka 1/ poukázala na to, že z posudku vyplýva, že trpí psychickou poruchou v dôsledku ktorej trpí ťažkými depresiami a tieto súvisia so skutočnosťami, ktoré sa stali v krajine jej pôvodu, preto jej návrat do Turecka - teda krajiny, kde sa stala obeťou činov, ktoré prispeli ku zhoršeniu jej psychického stavu, by prispeli k zhoršeniu jej psychického stavu.

Vzhľadom na uvedené odporca situáciu navrhovateľky 1/ vyhodnotil v zmysle Nariadenia Ministra vnútra SR č. 1/2007 nesprávne.

Napriek možnostiam liečby psychickej poruchy navrhovateľky 1/ (na ktorú poukazujú správy o krajine pôvodu), nútený návrat do prostredia, ktoré túto poruchu spôsobilo, by bolo možné považovať za neľudské, kruté a ponižujúce zaobchádzanie.

Definícia, resp. výklad pojmu humanitné dôvody v zmysle nariadenia ministra hovorí o spôsobiť značných fyzických alebo psychických útrap v prípade návratu do krajiny pôvodu. Z hľadiska tejto definície je teda skutočnosť, či v Turecku existuje možnosť liečby psychických chorôb úplne irelevantná, nakoľko skutočnosť, že sa v Turecku môže liečiť neznamená, že jej návrat nespôsobí fyzické či psychické útrapy.

Práve naopak, návrat do Turecka môže spôsobiť, že sa v dôsledku depresií, znova môže pokúsiť o samovraždu.

Navrhovateľka 1/ uviedla, že v súčasnosti je tehotná a so svojim manželom čaká ďalšie dieťa.

Navrhovateľka 1/ napokon s odkazom na rozhodnutie EŠLP vo veci Írsko c. Spojené kráľovstvo z 1.10.1972, (podľa ktorého je za mučenie potrebné považovať úmyselné neľudské zaobchádzanie spôsobujúce veľmi závažné a kruté utrpenie,

neľudské zaobchádzanie: spôsobenie intenzívneho duševného a psychického utrpenia a za ponížujúce zaobchádzanie: zlé zaobchádzanie, ktoré má vzbudiť u obetí pocity strachu, úzkosti a podradenosti a ktoré je spôsobilé potupiť a ponížiť ich a prípadne zlomiť ich fyzický a morálny odpor) uviedla, že znásilnenie príslušníkom polície v Turecku následkom čoho potratila, je potrebné vyhodnotiť ako mučenie a zároveň neľudské a ponížujúce zaobchádzanie. Táto skutočnosť v nej zanecháva hlboké a trvalé následky, dôsledkom čoho sú aj jej zhoršujúce sa zdravotné problémy.

III.

STRUČNÉ ZHRNUTIE VYJADRENIA ODPORCU K ODVOLANIU NAVRHOVATELIEK

Oporca navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť. Uviedol, že sa pridržiava predchádzajúcej argumentácie k jednotlivým námietkam navrhovateliek.

Pokiaľ navrhovateľka 1/ poukazuje na problémy súvisiace s politickými aktivitami manžela navrhovateľky 1/, táto neudáva žiadne vlastné politické, rasové, národnostné alebo náboženské problémy v krajine pôvodu. Neodvoláva sa ani na svoje politické názory, ktoré by zastávala a ktoré by jej mohli spôsobiť osobné problémy. Nevypovedala, že by mala patriť do určitej sociálnej skupiny, pre príslušnosť ktorej by sa mohla obávať prenasledovania.

Politické dôvody žiadosti odvodzuje iba od manžela, pričom jeho výpoveď bola vyhodnotená ako nedôveryhodná a to z nasledujúcich dôvodov:

- manžel navrhovateľky 1/ sa nemusel zúčastniť pojednávania, na ktorom bol údajne odsúdený na trest odňatia slobody na 10 rokov. V prípade trestného činu, za ktorý mal dostať takú sadzbu, ak by bol skutočne prenasledovaný štátnou mocou, by štátne orgány podľa odporcu netolerovali jeho neprítomnosť. Okrem toho zo správ o krajine pôvodu vyplýva, že v Turecku sa musí obvinený osobne zúčastniť pojednávania v trestnej veci,
- manžel navrhovateľky 1/ udával vo svojom prvom pohovore zo dňa 24.11.2010, že v decembri 2009 sa konalo pojednávanie na Vojenskom súde v Istanbule v mestskej časti Fatih, súčasne uviedol, že sa proti rozhodnutiu už nedalo odvolať, lebo vojenský súd nemá vyššiu inštanciu. Na pohovore dňa 27.7.2011 však vypovedal, že bol súdený niekedy v roku 2009 (nevedel presne kedy) pred Obvodným súdom v Istanbule, v mestskej časti K. Cekmece.
- Najdôležitejšou skutočnosťou, prečo manžel navrhovateľky 1/ nemohol byť skutočne odsúdený, je to, že bez problémov vycestoval z Turecka do Ruska. Ak by bol odsúdený, štátne orgány by mu neumožnili vycestovať z krajiny pôvodu, okrem toho boli manžel a manželka z Ruska deportovaní do Turecka, čo sa stalo bez akýchkoľvek následkov zo strany tureckej polície, neboli zadržaní ani vzatí do väzby, či výkonu trestu. Vzápätí znova vycestovali bez problémov z krajiny pôvodu do Fínska. To iba potvrdzuje úvahu, že nemohol byť vydaný odsudzujúci rozsudok, inak by manželovi navrhovateľky 1 štátne orgány neumožnili voľne cestovať, najmä keď v prípade jeho vyhostenia z Ruska musel byť vydaný priamo do rúk tureckej polície. Podľa odporcu neobstojí ani tvrdenie manžela navrhovateľky 1/, že to všetko zariadili prevádzaci.

Problémy s rodinou manžela, ktoré opisuje navrhovateľka 1/ sú podľa odporcu osobnej povahy a skutočnosť, že navrhovateľku 1/ neakceptuje manželova rodina môže spôsobovať ich manželstvu ťažkosti a môže byť dôvodom na zmenu bydliska v Turecku, nie však dôvodom na poskytnutie medzinárodnej ochrany.

K tvrdeniu navrhovateľky 1/, že brutalita zásahov príslušníkov polície súvisela s jej kurdskou národnosťou, odporca uviedol, že navrhovateľka 1/ v priebehu konania nedávala tieto skutočnosti do súvislosti s jej kurdskou národnosťou. V tejto súvislosti odporca poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 10Sža 42/2011, podľa ktorého to, že je žiadateľ o azyl kurdskej národnosti, automaticky neznamená, že je pre svoju národnosť aj prenasledovaný, keď ani on sám neuvádza, že by bol z dôvodu svojej národnosti prenasledovaný.

K neposkytnutiu doplnkovej ochrany navrhovateľka 1/ namieta, že vzhľadom na odsudzujúci rozsudok bude v prípade jej návratu do krajiny pôvodu vystavená spolu s dcérou mučeniu alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu a že ich manžel nebude môcť chrániť pred rodinou, nakoľko bude vo výkone trestu. Odporca však existenciu odsudzujúceho rozsudku manžela navrhovateľky 1/ spochybňuje a nepovažuje to za hodnovernú skutočnosť, teda má za to, že manželovi navrhovateľky 1/ nehrozí trest odňatia slobody. Problémom s rodinou manžela je možné vyhnúť sa napríklad tiež zmenou bydliska.

Odporca tiež poukázal na výpoveď navrhovateľky 1/ zo dňa 3.8.2011, keď uviedla, že o manželových dôvodoch, pre ktoré sa rozhodli spoločne z Turecka odísť ani nevedela, resp. sa ich dozvedela až keď pricestovali do Fínska.

To nasvedčuje tomu, že navrhovateľka 1/ nemala dôvod na opustenie Turecka, preto aj jej nárok na udelenie azylu alebo doplnkovej ochrany by mohol byť iba nárokom odvodeným, a to z dôvodu zlúčenia rodiny. Avšak iba za predpokladu, že by jej manželovi bola medzinárodná ochrana poskytnutá, čo sa však nestalo.

K neposkytnutiu azylu z humanitných dôvodov odporca odkázal na odôvodnenie svojho rozhodnutia (str. 5 rozhodnutia), pričom zdôraznil, že aj keď navrhovateľke 1/ bola stanovená psychiatrická diagnóza, táto samotná skutočnosť nie je dôvodom na udelenie azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle.

Podľa jej vlastných slov bola psychiatricky liečená už v období, keď s manželom žili v Istanbule, kde začali aj jej ťažkosti tohto druhu. Tiež podľa informácií o krajine pôvodu, Turecko bez problémov poskytuje psychiatrickú pomoc svojim občanom. Odporca na základe uvedeného vyjadril presvedčenie, že v prípade návratu navrhovateľky 1/ do krajiny pôvodu, jej bude poskytovaná liečba podľa psychického ochorenia, ktoré má.

Potreba liečby však nie je ani dôvodom, pre ktorý navrhovateľka 1/ požiadala o azyl a sama sa rozhodla nepokračovať v liečbe, keď dňa 6.3.2012 opustila so svojim manželom a dieťaťom svojvoľne pobytový tábor a už sa nevrátila. Dňa 13.3.2012 bola preto spolu s maloletou dcérou vyradená z príslušnej evidencie. Dňa 17.7.2012 bola celá rodina vrátená na základe nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 z Fínska do SR a bola opätovne umiestnená v PT v Opatovskej Novej Vsi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 16. októbra 2012 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo

b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

Podľa § 10 zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak,

a) manželovi azylanta, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď azylant odišiel z krajiny pôvodu a azylant so zlúčením vopred písomne súhlasí,

b) slobodným deťom azylanta alebo osoby podľa písmena a) do 18 rokov ich veku alebo

c) rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, ak s tým azylant vopred písomne súhlasí. (ods. 1)

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky. (ods. 2)

Ministerstvo udelí azyl osobám uvedeným v odseku 1, len ak ide o zlúčenie rodiny s azylantom, ktorému bol azyl udelený podľa § 8 (ods. 3).

Ministerstvo udelí azyl aj dieťaťu narodenému azylantke na území Slovenskej republiky, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 4).

Podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10.

Podľa § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 13b zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny poskytne doplnkovú ochranu ak tento zákon neustanovuje inak,

a) manželovi cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď cudzinec odišiel z krajiny pôvodu a tento cudzinec so zlúčením vopred písomne súhlasí,

b) slobodným deťom cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, alebo osoby podľa písmena a) do 18 rokov ich veku alebo

c) rodičom slobodného cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, mladšieho ako 18 rokov. (ods. 1)

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky. (ods. 2)

Ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu aj dieťaťu narodenému na území Slovenskej republiky

cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 3).

Podľa § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, okrem odňatia azylu podľa § 15 ods. 2 písm. i), rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie č. ČAS: MU-557-61/PO-Ž-2010 zo dňa 03.02.2012, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle neudelil azyl navrhovateľke 1/ ani jej maloletej dcére Helin Maarit Othman a súčasne podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle im neposkytol doplnkovú ochranu.

Preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľiek a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť rozhodnutia správnych orgánov.

IV.

ARGUMENTÁCIA ROZHODNUTIA ODPORCU

Odporca rozhodnutím č. ČAS: MU-557-61/PO-Ž-2010 zo dňa 03.02.2012 podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil azyl navrhovateľke H. K. I. P., ani jej maloletej dcére H. K. V. a súčasne podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákona o azyle im neposkytol doplnkovú ochranu.

Rozhodol tak po zistení, že na základe Dublinského nariadenia bola dňa 12.10.2010 protokolárne dopravená na územie Slovenskej republiky z Fínska navrhovateľka spolu s maloletou dcérou, ktoré sa podľa § 4 ods. 6 zákona o azyle považujú za žiadateľa, nakoľko na konanie je príslušná Slovenská republika (ďalej „SR“).

Navrhovateľka požiadala o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodu obavy z prenasledovania svojej osoby a manžela zo strany štátnych bezpečnostných orgánov. Spolu s ňou a maloletou dcérou požiadali o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany aj jej manžel Z. P., nar. XX.XX.XXXX.

Za účelom zdôvodnenia žiadosti navrhovateľky bol s ňou vykonaný vstupný pohovor a doplňujúci pohovor, počas ktorých uviedla, že krajinu pôvodu opustila v spoločnosti svojho manžela na platné cestovné pasy so slovenskými vízami a letecky odcestovali do Helsínk, ubytovali sa v byte sestry navrhovateľky, kde ich po dvoch dňoch zadržala fínska polícia. Po zadržaní požiadali o udelenie azylu a počas azylového konania sa im dňa 24.04.2010 narodila dcéra H. K. V. Po vrátení z Fínska na Slovensko nemala inú možnosť ako požiadať o azyl, nakoľko do Turecka sa nemôže vrátiť, nakoľko ich život by bol v ohrození z dôvodu manželových problémov. Bol obvinený, a následne odsúdený za podozrievanie z členstva v strane kurdistanských pracujúcich (ďalej len „PKK“), pričom podľa jej tvrdení nebol členom tejto strany, ale členom mal byť manželov brat, čo si ale turecké štátne orgány vysvetlili po svojom tak, že z členstva upodozrievali jej manžela. Spolu s manželom sa skrývali na rôznych miestach v Istanbuli až do odchodu z Turecka. Dňa 03.08.2011, kedy bola k dôvodom svojej žiadosti dopočutá, uviedla, že v roku 1998 sa vydala za manžela bez súhlasu jeho rodiny. S rodinou manžela nemala dobré vzťahy, nekomunikovali spolu niekedy aj rok, rodina naliehala na neho, aby sa s ňou rozviedol a zobral si za manželku inú ženu. Rodina manžela ju obvinila, že dieťa, ktoré čakala, nie je jeho. S manželom Turecko prvýkrát opustili už vo februári 2010, kedy na cestu použili svoje cestovné pasy, ale pri pokuse o prekročenie rusko-finských hraníc boli ruskými štátnymi orgánmi zadržaní a

následne letecky deportovaní späť do Turecka. Po prilete do Istanbulu nemali žiadne problémy, pričom po opustení letiska sa na niekoľko dní, potrebných na vybavenie nových víz na Slovensko, ubytovali u svojich známych, potom Turecko opätovne letecky legálne opustili. Iné dôvody svojej žiadosti neuviedla.

Odporca po posúdení skutočností, uvedených navrhovateľkou počas konania, dospel k záveru, že navrhovateľka nespĺňa zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu na území Slovenskej republiky, lebo v jej prípade nebola preukázaná opodstatnená obava z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Z kompletného vyhodnotenia spisového materiálu navrhovateľky odporca dospel k záveru, že počas azylového konania okrem svojej výpovede a fotokópie materiálu z facebooku, navrhovateľka nepredložila žiadne doklady alebo dokumenty, ktoré by potvrdzovali opodstatnenosť jej žiadosti.

Za účelom zistenia, či v prípade navrhovateľky išlo skutočne o prenasledovanie, správny orgán pristúpil k analýze jej výpovede. Podľa jej vyjadrenia, krajinu pôvodu opustila z dvoch dôvodov, a to jednak kvôli problémom s rodinou manžela a jednak kvôli samotným problémom manžela so štátnymi orgánmi. Skutočnosť, že navrhovateľka čelila problémom manželovej rodiny, možno podľa odporcu chápať ako prejav ich nesúhlasu s ich sobášom, čo sa prejavilo hlavne počas výkonu základnej vojenskej služby manžela. V tej dobe bola manželovou rodinou fyzicky napadnutá a tri dni nútene držaná v domácnosti proti svojej vôli. Išlo však o ojedinelý akt, ktorý sa viac neopakoval a nebol takého charakteru, že by navrhovateľke bránil naďalej žiť v krajine pôvodu. Hoci subjektívne mohla pociťovať strach z prenasledovania zo strany manželových rodičov, v čase jej pobytu v Turecku nenastali žiadne skutočnosti voči jej osobe, ktoré by tento subjektívny strach potvrdzovali. Problémy s manželovou rodinou v konečnom dôsledku vyriešili presídlením do Istanbulu, kde žili bez akéhokoľvek kontaktu s rodinou manžela, a to až do odchodu z Turecka.

Odporca ďalej uviedol, že napriek tomu, že Turecko je islamskou krajinou, na rozdiel od iných fundamentalistických islamských krajín, zákon chráni práva žien a zakazuje násilie na ženách, vrátane domáceho násillia, pričom poukázal na správy od Human Rights Watch z mája 2011, v zmysle ktorých boli prijaté opatrenia na boj proti násilliu na ženách, ako sú napríklad zmeny tureckého trestného zákonníka a ďalšie opatrenia na monitorovanie násillia páchaného na ženách. Na základe týchto skutočností dospel odporca k záveru, že v prípade navrhovateľky, napriek subjektívnemu pocitu z prenasledovania, neboli preukázané žiadne akty takého charakteru, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie.

Pri skúmaní druhého dôvodu, uvádzaného navrhovateľkou ohľadom problémov jej manžela so štátnymi orgánmi Turecka - odporca uviedol, že tieto dôvody boli predmetom posudzovania v osobitnom konaní jej manžela a bolo konštatované, že ani v jeho prípade neboli splnené podmienky stanovené v § 8 zákona o azyle. Odporca nevytlúčil, že navrhovateľka v súvislosti s problémami svojho manžela bola pod určitým psychickým tlakom, no tento bol výlučne subjektívneho charakteru, bez akejkoľvek objektívnej opodstatnenosti. V konaní žiadnym spôsobom nebola preukázaná súvislosť medzi aktami, prijatými voči jej osobe a kritériami prenasledovania v zmysle zákona o azyle. Navrhovateľka síce v konaní poukázala na to, že bola na policii fyzicky napadnutá a znásilnená, no jej vysvetlenie ohľadom týchto násilných aktov odporca nepovažoval za súvislé a hodnoverné. Vo vstupnom pohovore z 24.11.2010 uviedla, že v súvislosti s problémami manžela nemala nikdy s nikým žiadne problémy a nič sa jej nestalo, až v zápisnici z 03.08.2011 uviedla, že pri bránení manžela bola políciou fyzicky napadnutá. V ďalšom doplnujúcom pohovore z 15.10.2011 uviedla, že bola políciou aj znásilnená. S poukazom na to, že ak osoba, žiadajúca o azyl, prednáša dôvody, ktorým z objektívnych príčin, akými sú rozpory vo výpovediach a postupné zavádzanie nových skutočností, nie je možné uveriť, nemožno túto osobu považovať za dôveryhodnú a ňou uvádzané dôvody považovať za hodnoverné. Odporca ale k tomu dodal, že ak by aj udalosti, ktoré navrhovateľka opísala sa skutočne udiali, bolo v jej záujme, aby to vyriešila právnou cestou v zmysle platných zákonných noriem krajiny, s poukazom na Ústavu Turecka, v zmysle ktorej táto zakazuje akúkoľvek formu mučenia, či krutého zaobchádzania a porušenie tohto zákona je trestné. Ak by teda navrhovateľka bola skutočne políciou napadnutá a dokonca znásilnená,

zákonné normy Turecka umožňovali, aby sa ochrany svojich ľudských práv dožadovala právnou cestou, čo nevyužila a krajinu pôvodu opustila bez toho, aby využila alternatívu vnútroštátnej ochrany, ktorá jej bola v zmysle Ústavy Turecka zaručená.

Odporca sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberal tiež podmienkami na poskytnutie doplnkovej ochrany ako ochrany pred vážnych bezprávi v krajine pôvodu žiadateľa o azyl. Poukázal na to, že Turecko v roku 2006 zrušilo trest smrti a preto je táto forma vážneho bezprávia u navrhovateľky aj z tohto dôvodu vylúčená. Článok 94 Trestného zákona tiež obsahuje trestný postih pre prípad, že akákoľvek úradná osoba, ktorá spôsobí závažnú telesnú či psychickú bolesť, či stratu vedomia alebo schopnosť konať, či zneuctí osobu, bude odsúdená do väzenia od troch do dvanásť rokov. Odporca tiež posudzoval aj postupy tureckých štátnych orgánov v prípade, kedy sú neúspešní žiadatelia o azyl zo zahraničia repatriovaní do Turecka. V zmysle všeobecných správ od Ministerstva zahraničných vecí Holandska a Hraničného úradu Spojeného kráľovstva, ak sa zistí, že navracajúca sa osoba má trestný záznam, alebo chybné doklady o prekročení hraníc, alebo opustila Turecko ilegálne, alebo bola vyhostená z inej krajiny, turecké pohraničné úrady často dotknutú osobu vypočúvajú so zameraním na skontrolovanie osobných údajov, dôvody a čas odchodu z Turecka, dôvody žiadosti o azyl a jej zamietnutia, so zameraním aj na trestné záznamy doma a v zahraničí, vrátane drogových trestných priestupkov a možné kontakty s ilegálnymi organizáciami v zahraničí. Ak však neexistuje žiadne jednoznačné podozrenie, pravidlom je, že osobu prepustia v priemere asi po šiestich až deviatich hodinách väzby. Navrhovateľka v krajine pôvodu ani v zahraničí nevyvíjala žiadnu činnosť, pre ktorú by mohla byť podozrivá z trestnej alebo inej protiprávnej činnosti a je preto reálny predpoklad, že by v jej prípade neboli prijaté žiadne individuálne opatrenia nad rámec bežných zákonných postupov. Vzhľadom na uvedené zákonné normy Turecka a informácie z dostupných zdrojov, odporca konštatoval, že v prípade nedobrovoľného návratu do krajiny pôvodu je mučenie alebo neľudské zaobchádzanie, ako jedna z foriem vážneho bezprávia, vylúčená. Bezpečnostná a politická situácia v Turecku je v súčasnej dobe stabilizovaná, neprebíha tu žiaden vnútroštátny alebo medzinárodný konflikt takého rozmeru, ktorý by pre navrhovateľku predstavoval individuálnu hrozbu podľa definície vážneho bezprávia v zmysle § 2 písm. f/ zákona o azyle. Preto odporca dospel k záveru, že v jej prípade nie je ani dôvod na poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR.

Napokon odporca sa v svojom rozhodnutí zaoberal hodnotením informácií, predložených zástupkyňou navrhovateľky a nestotožnil sa s jej názorom, podľa ktorého navrhovateľka splnila podmienky pre udelenie azylu, resp. doplnkovej ochrany na území SR. Odporca zotrval na tom, že navrhovateľka v priebehu konania neuviedla žiadne hodnoverné skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že by v krajine pôvodu bola prenasledovaná v zmysle § 8 zákona o azyle či Ženevskej konvencie z roku 1951. Správny orgán sa zaoberal tiež návrhom udeliť navrhovateľke azyl z humanitných dôvodov, v zmysle ust. § 9 zákona o azyle. Uviedol, že podmienky udelenia azylu z humanitných dôvodov nie sú taxatívne definované a rozhodovanie patrí do výsostnej kompetencie Ministerstva vnútra SR. V Článku 11 nariadenia ministra vnútra SR č. 1 z 11.01.2007 je uvedené, že za humanitné dôvody sa považujú najmä prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť. Vzhľadom na to, že správny orgán nevyhlásil určité psychické útrapy, pristúpil k znaleckému posudzovaniu psychického stavu navrhovateľky. Znalecký posudok síce nasvedčuje narušeniu jej psychického stavu, avšak z dostupných informácií je zrejmé, že takéto stavy sa dajú v Turecku liečiť v dostupných špecializovaných zariadeniach, ktoré poskytujú komplexnú zdravotnú a psychologickú starostlivosť. Z toho dôvodu odporca nepristúpil k udeleniu azylu z humanitných dôvodov.

V závere svojho rozhodnutia odporca poukázal na informácie, použité za účelom posúdenia žiadosti navrhovateľky. Uviedol tiež, že rozhodnutím Migračného úradu pod č. MU-558-6/PO-Ž-2010 zo dňa 06.10.2011 manželovi navrhovateľky Gulgin Cicekovi, nar. 01.05.1979, taktiež nebol udelený azyl a ani poskytnutá doplnková ochrana na území SR.

V. PRÁVNÝ NÁZOR NS SR

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé z akých dôkazných prostriedkov pri svojom rozhodovaní odporca vychádzal, pričom odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporca vo veci vykonal náležité dokazovanie, v prejednávanej veci v správnom konaní zistil dostatočne skutkový stav veci, vysporiadal sa všetkými skutočnosťami uvádzanými navrhovateľkou 1/ počas azylového konania a zistený skutkový stav aj náležite správne právne posúdil.

Odvoláciu námietku navrhovateľky 1/ (pre tvrdený rozpor so zákonom), vzťahujúcu sa k výroku rozhodnutia o neudelení azylu Najvyšší súd SR nepovažoval za dôvodnú.

Podľa navrhovateľky 1/ tým, že odporca rozhodol o neudelení azylu, hoci v zmysle definície prenasledovania podľa zákona o azyle spĺňa všetky podmienky prenasledovania, nakoľko bola vystavená fyzickému, psychickému a sexuálnemu násiliu, ktoré bolo vykonané príslušníkmi polície ako predstaviteľmi štátnej moci.

K uvedenej odvolacej námietke je potrebné uviesť, že z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že navrhovateľka 1/ v priebehu správneho konania uviedla postupne niekoľko dôvodov pre udelenie azylu.

Z chronológie jednotlivých pohovorov a uplatnených odvolacích námietok vyplýva nasledovné:

V žiadosti o azyl (zo dňa 24.11.2010) uviedla, že potom ako boli zaslani na Slovensko z Fínska, nemala inú možnosť ako požiadať o udelenie azylu, pretože do Turecka sa vrátiť nemôže. Ich život ako aj život dcérky by bol v ohrození kvôli manželovým problémom. Jej manžel bol obvinený a následne odsúdený, kvôli tomu, že ho podozrievali z členstva v politickej strane PKK, pričom jej manžel nebol členom tejto strany. Členom bol jeho brat ale štátne orgány si to vysvetľovali po svojom. Jej manžel bol právoplatne odsúdený na 10 rokov väzenia, bolo to koncom roka 2009. Odvtedy sa jej manžel skrýval, nevychádzal na ulicu a následne spoločne opustili Turecko. Navrhovateľka 1/ uviedla, že sa skrývala spoločne s manželom na rôznych miestach Istanbulu.

Na otázku odporcu, či mala v krajine pôvodu problémy s políciou, armádou alebo inými štátnymi orgánmi, odpovedala, nemala žiadne problémy.

Kým v žiadosti o azyl zo dňa 24.11.2010 uvádzala, že sa skrývala spoločne s manželom na rôznych miestach Istanbulu, potom čo bol právoplatne odsúdený na 10 rokov väzenia, v zápisnici z pohovoru zo dňa 3.8.2011 tvrdila, že dôvody, pre ktoré opustili Turecko sa dozvedela od manžela až vo Fínsku.

Nadalej tvrdila, že dôvodom žiadosti o azyl sú politické dôvody jej manžela, ktorý bol prenasledovaný a bol súdený a ak by neodišiel do Európy, bol by už vo väzení.

Naviac uviedla, že sa obáva rodiny manžela, ak by šiel do väzenia. Vydala sa za manžela bez súhlasu jeho rodiny, obvinili ju, že dieťa, ktoré čaká, nie je jeho.

Navrhovateľka 1/ na otázku, či by opustila Turecko, ak by manžel nebol odsúdený odpovedala, že museli odísť, chcela zabezpečiť svojej dcérke a manželovi lepší život, bola už dvakrát tehotná, ale potratila. Prvý raz policajti bili jej manžela a ona ho bránila telom, policajť ju buchol nohou a potratila. Druhý raz bola u policajtov cez noc, bola tehotná a zo strachu potratila.

V dopĺňujúcom pohovore zo dňa 15.10.2011 navrhovateľka 1/ uviedla, že bola príslušníkom polície aj znásilnená.

V odvolaní proti rozsudku krajského súdu uvádza, že brutalita zásahov príslušníkov polície súvisela s jej kurdskou národnosťou.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Na tomto mieste považuje odvolací súd za dôležité zdôrazniť, že azyl je výnimočný inštitút konštruovaný za účelom poskytnutia ochrany tomu, kto z dôvodov v zákone stanovených pociťuje oprávnenú obavu z prenasledovania v krajine, ktorej je občanom.

Azyl ako právny inštitút nie je a nikdy nebol univerzálnym nástrojom pre poskytnutie ochrany pred bezprávnym postihujúcim jednotlivca alebo celé skupiny obyvateľov. Dôvody poskytnutia azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušenia ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom stanovených dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené.

K odvolacím námietkam navrhovateľky 1/, ktorá odporcovi vyčítala nesprávne skutkové zistenia ku ktorým dospel na základe vykonaných dôkazov a nesprávne právne posúdenie, považuje odvolací súd za dôležité zdôrazniť nasledujúce: Z ustanovenia § 8 zákona o azyle vyplýva, že účelom priznania azylu je poskytnúť ochranu tomu, kto je prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd alebo cíti oprávnenú (odôvodnenú) obavu z prenasledovania z dôvodov v zákone vymedzených. Aby mohla byť poskytnutá ochrana formou azylu, musí byť preukázané, že je nositeľom určitého presvedčenia (politického, náboženského, a podobne), pre ktoré je v krajine, ktorej občianstvo má (v krajine jeho posledného trvalého bydliska), reálne prenasledovaný, alebo je prenasledovaný z dôvodov príslušnosti k jasne vymedzenej sociálnej skupine, resp. má dôvodnú obavu, že by k takému prenasledovaniu mohlo v jeho prípade dôjsť. Pri zisťovaní skutkového stavu je pritom treba vychádzať z toho, či žiadateľ o azyl v konaní uniesol bremeno tvrdenia a bremeno dôkazné. Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom prípade dospel k záveru, že navrhovateľka 1/ v správnom konaní neuniesla bremeno tvrdenia ani bremeno dôkazné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní administratívneho spisu odporcu ako aj spisu krajského súdu zistil, že odporca pri zisťovaní skutkového stavu veci postupoval dôsledne a starostlivo, obstaral dostatok informácií o krajine pôvodu navrhovateľky 1/, tvrdenia navrhovateľky 1/ s týmito informáciami porovnal a mohol tak vo veci urobiť autoritatívny záver. Najvyšší súd SR nezistil, že by odporca, resp. krajský súd k niektorým podkladom predloženým navrhovateľkou neprihliadol. Z rozhodnutia odporcu vyplýva, že situáciu v krajine jeho pôvodu dostatočne zistil a popísal s odkazom na zdroje z ktorých informácie čerpal. Za týchto okolností nie je možné tvrdiť, že by odporcom vykonané dokazovanie bolo nedostatočné a nebolo by možné na základe zisteného skutkového stavu veci rozhodnúť. Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu je zrejmé, akým spôsobom odporca konfrontoval údaje navrhovateľky 1/ s informáciami o krajine jeho pôvodu a na základe akých skutočností dospel k záveru, že navrhovateľka 1/ a jej maloletá dcéra nespĺňajú podmienky pre udelenie azylu a poskytnutie doplnkovej ochrany v zmysle zákona o azyle. Z administratívneho spisu odporcu je ďalej zrejmé, že navrhovateľke 1/ bolo umožnené oboznámiť sa s obsahom spisu a tým aj vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia. Najvyšší súd SR nezistil žiadne pochybenie pri zisťovaní a hodnotení skutkového stavu. Námietky navrhovateľky 1/ obsiahnuté v odvolaní proti rozsudku krajského súdu vyhodnotil ako nedôvodné.

S poukazom na to, že navrhovateľka 1/ v správnom konaní prednášala dôvody, ktoré primárne odvodzovala z politických dôvodov manžela, ktoré však správnym orgánom boli vyhodnotené ako nedôveryhodné a nedôvodné, bolo potrebné prisvedčiť názoru odporcu, že navrhovateľkou 1/ tvrdené dôvody žiadosti o azyl nebolo možné považovať za dôvodné. Odporca totiž existenciu odsudzujúceho rozsudku manžela navrhovateľky 1/ spochybnil a nepovažoval ho za hodnovernú skutočnosť. Teda mal

za to, že manželovi navrhovateľky 1/ nehrozí trest odňatia slobody. S takýmto záverom odporcu sa stotožnil aj NS SR (rozsudok NS SR sp. zn. 10Sž/20/2012 zo dňa 10. októbra 2012), keď rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Saz/2/2012-32 zo 6. júna 2012 o neudelení azylu manželovi navrhovateľky 1/ a neposkytnutí doplnkovej ochrany potvrdil a pokiaľ odporca pre objektívne príčiny, akými boli rozpory vo výpovediach a postupné zavádzanie nových skutočností, ktoré vyhodnotil za nehodnoverné, vyhodnotil dôvody jej žiadosti o azyl za nedôvodné, nebolo možné námietkam navrhovateľky 1/ priznať relevanciu.

Potrebné je tiež zdôrazniť, že z vyjadrení navrhovateľky 1/, ktorá postupne uvádzala aj ďalšie dôvody žiadosti o azyl, (keď uviedla, že sama sa stala objektom fyzického útoku príslušníka polície, resp. bola príslušníkom polície znásilnená), nevyplynulo, že by sa pokúsila využiť domácu ochranu príslušných štátnych orgánov. Uvedené činy, ktorých sa mal dopustiť príslušník polície (fyzické napadnutie, znásilnenie) totiž neoznámila príslušným štátnym orgánom a pokiaľ sa teda neobrátila s uvedenými problémami (akokoľvek sú ťaživé) na domovské štátne orgány, odporca nemohol ani posúdiť, či by jej bola adekvátna ochrana poskytnutá či odoprená.

Pokiaľ by teda aj boli tieto tvrdenia pravdivé, odvolacie námietky navrhovateľky 1/ neboli dôvodné, pretože navrhovateľka 1/ nepreukázala, že verejná moc v krajine pôvodu ako celok jej odoprela poskytnúť ochranu pred fyzickými útokmi príslušníka polície, resp. by bola nečinná vo veci vyšetrovania fyzického útoku na jej osobu, resp. jej znásilnenia príslušníkom polície.

Podľa odvolacieho súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľka 1/ nenaplnila podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny a krajský súd nepochybil, keď jeho rozhodnutie potvrdil, pretože jej problémy sa v prvom rade odvíjali od politických problémov jej manžela, ktorých existenciu odporca úspešne spochybnil v inom konaní (rozsudok NS SR sp. zn. 10Sž/20/2012 zo dňa 10. októbra 2012) a konflikt s príslušníkmi polície (fyzické napadnutie a znásilnenie navrhovateľky) pre nečinnosť navrhovateľky 1/, nebolo možné pričítať verejnej moci v krajine pôvodu, na ktorú sa podľa vlastného vyjadrenia so žiadosťou o poskytnutie ochrany ani efektívne neobrátila.

Odporca pritom správne poukázal s odkazom na informácie o krajine pôvodu, že ak by navrhovateľka 1/ bola skutočne príslušníkom polície napadnutá a dokonca znásilnená, zákonné normy Turecka umožňovali, aby sa ochrany svojich ľudských práv dožadovala právnou cestou, čo nevyužila a krajinu pôvodu opustila bez toho, aby využila alternatívu vnútroštátnej ochrany, ktorá jej bola v zmysle Ústavy Turecka zaručená.

Podľa § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

Navrhovateľka 1/ namietala, že pokiaľ odporca jej situáciu vzhľadom na znalecký posudok nevyhodnotil za hodnú humanitných dôvodov, rozhodol nesprávne. Poukázala na to, že z posudku vyplýva, že trpí psychickou poruchou v dôsledku ktorej trpí ťažkými depresiami a tieto súvisia so skutočnosťami, ktoré sa stali v krajine jej pôvodu, preto jej návrat do Turecka - teda krajiny, kde sa stala obeťou činov, ktoré prispeli ku zhoršeniu jej psychického stavu, by prispeli k zhoršeniu jej psychického stavu.

K odvolacej námietke navrhovateľky považuje Najvyšší súd SR za dôležité zdôrazniť nasledujúce:

Udelenie azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy príslušného orgánu štátnej správy vrátane úvahy o tom, či je prípad hodný osobitného zreteľa, pretože na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok.

Žiadateľ o azyl neudelením azylu z humanitných dôvodov nemôže byť ukrátený na svojich právach. Vlastné rozhodnutie správneho orgánu azyl z humanitných dôvodov udeliť či neudeliť je výsledkom správneho uváženia.

Súdu neprináleží preskúmať, či tu boli resp. neboli humanitné dôvody, to je vecou oprávnenia

správneho orgánu. Súd preskúmava takéto rozhodnutie iba z hľadiska dodržania príslušných procesných predpisov, vecne len v tom smere, či správny orgán neprekročil medze stanovené zákonom.

Pokiaľ správny orgán zistil a posúdil tak osobnú situáciu navrhovateľky 1/ ako aj stav v krajine jej pôvodu a pokiaľ z nich nevyvodil dôvody pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, je takéto rozhodnutie v jeho právomoci a súdu neprináleží konkrétne dôvody žiadateľa o azyl vyhodnotiť namiesto správneho orgánu za humanitné.

Naviac, vo veci odporca v danom prípade posúdil a vyhodnotil aj zdravotný - psychický stav navrhovateľky 1/ (znalecký posudok č. 1/2011 a č. 45/2011 zo dňa 14.12.2011). Existenciu narušenia jej psychického stavu odporca s odkazom na znalecké dokazovanie potvrdil, avšak s poukazom na možnosť a dostupnosť liečby uvedeného ochorenia v Turecku (v špecializovaných zariadeniach, ktoré poskytujú komplexnú zdravotnú a psychologickú starostlivosť), nepristúpil k udeleniu azylu z humanitných dôvodov.

Takýto záver odporcu považoval aj Najvyšší súd SR za logický, naviac, keď z predmetného posudku vyplýva (z jej osobnej anamnézy), že navrhovateľka 1/ je psychiatricky liečená v Turecku už od roku 2003, resp. 2004.

Na základe uvedeného zhodne s názorom krajského súdu Najvyšší súd SR dospel k záveru, že odporca tým, že nerozhodol o udelení azylu z humanitných dôvodov, nerozhodol v rozpore so zákonom. Odporca neprekročil medze správneho uváženia a svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil.

Najvyšší súd sa stotožnil s názorom odporcu ako aj krajského súdu, že navrhovateľka 1/ nespĺnila ani podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany. Jej udelenie prichádza do úvahy pre niektorý z dôvodov taxatívne stanovený v zákone o azyle. Navrhovateľka 1/ svoje presvedčenie o tom, že spĺnila podmienky poskytnutia doplnkovej ochrany odvíjala od existencie odsudzujúceho rozsudku, ktorý bol vydaný v prípade jej manžela, z čoho vyvodila domnienku, že po návrate do Turecka bude spolu s dcérou vystavená mučeniu alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu zo strany rodiny svojho manžela, nakoľko tento ju počas výkonu trestu nebude môcť ochrániť.

Uvedený argument navrhovateľky 1/ vzhľadom na vyhodnotenie takéhoto dôvodu žiadosti o azyl manžela navrhovateľky 1/ odporcom, následne krajským a napokon NS SR sp. zn. 10SžA 20/2012 zo dňa 10. októbra 2012 za nepreukázaný, nemohol obstať ako dôvod, pre ktorý by navrhovateľke 1/ v prípade návratu do krajiny pôvodu hrozilo reálne nebezpečenstvo vážnej ujmy v zmysle § 2 písm. f/ zákona o azyle.

Najvyšší súd SR nemohol prihliadnuť ani k námietke navrhovateľky 1/, ktorá odporcovi vyčítala, že sa nedostatočne zaoberal postavením kurdských žien v Turecku, keď poukázala na správy o krajine pôvodu, ktoré potvrdzujú, že situácia je zlá a domáce násilie nie je výnimkou.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd (§ 250i ods. 1 OSP) rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. K tvrdeniu navrhovateľky 1/, že brutalita zásahov príslušníkov polície súvisela s jej kurdskou národnosťou, Najvyšší súd SR považuje za dôležité zdôrazniť, že navrhovateľka 1/ v priebehu konania tieto okolnosti nedávala do súvislosti s jej kurdskou národnosťou.

Najvyšší súd SR v tejto súvislosti uvádza, že zatiaľ čo dôkazné bremeno môže v niektorých prípadoch nie byť i správny orgán, povinnosť tvrdenia leží vždy na žiadateľovi o azyl. Predstava, že by správny orgán zisťoval prenasledovanie či potenciálne ohrozenie žiadateľa o azyl v jeho krajine pôvodu, je nereálna. Jedine žiadateľ o azyl sám najlepšie vie, z akých dôvodov svoju krajinu opustil a v priebehu konania musí uviesť všetky relevantné dôvody, na základe ktorých potom správny orgán jeho žiadosť posúdi a o nej rozhodne. Napokon najvyšší súd už judikoval, že príslušnosť k určitej národnosti automaticky neznamená, že žiadateľ o azyl je pre svoju národnosť aj prenasledovaný.

Odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorým krajský súd rozhodnutie odporcu potvrdil. Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodol krajský súd vo veci skutkovo správne a v súlade so zákonom a preto odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP a § 246c OSP tak, že navrhovateľovi, ktorý nemal úspech vo veci, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.